

POEZIE – charakteristika uměleckého textu

Artur Rimbaud – Opilý koráb

analýza uměleckého textu

Já, koráb z mlhovin, já, fantastické zvíře, A
já, jenž jsem prorážel kouř nebes jako zed', B
kde roste převzácná pochoutka pro malíře - A
sluneční lišejník, zašlý jak stará měď... B

Viděl jsem opilá a hvězdná souostrovní A
s nebem, jež třpytí se jak velký paví chvost, B
zďalipak v noci spí pod jejich mdlými krovy A
ohniví letouni, jimž patří budoucnost? B

Co jsem se naplakal za srdcervoucích jiter, A
nic neobešlo se teď pro mne bez hoře. B
Jsem láskou rozladěn jak struny starých citer. A
Oh, kéž mi praskne kýl! Kéž sletím do moře! B

- Výňatek je ze závěru básně, kdy je už zcela jasné, že se autor přirovnává ke korábu na moři a vykresluje své nejintenzivnější zážitky z „plavby“. Popisuje zde pocity, které v něm vyvolala láska a na závěr vyslovuje přání zemřít, aby ukončil veškerá svá trápení.

I. část:

literární druh

- Lyrika - poezie

literární žánr

- Básnická skladba

téma a motivy

- Ohlédnutí autora za svým vlastním životem a připodobnění jej k plavbě lodi na moři, zprvu je „koráb“ plný očekávání a dychtí po dobrodružství, ale postupně v něm sílí nechuť k životu a začne toužit po smrti.
 - Koráb, plavba, mlhovina, krása mořského prostředí, souostrovní, nebe, třpyt hvězd, noc, nešťastná láska, touha po smrti, vzpomínání na domov a dětství
- + Časoprostor
- Báseň se oderává na moři bez konkrétního časového zasazení, ale dá se předpokládat, že koresponduje s autorovým životem (má odrážet jeho život – od mládí po dospělost a smrt)

kompoziční výstavba

- Kompozice je chronologická s prvky retrospektivy

II. část:

vypravěč/lyrický subjekt

- Ich-forma, autor je vypravěčem

postavy

- Koráb = autor

veršová výstavba

- 21 strof, 84 veršů, rým střídavý po vzoru ABAB (viz výňatek)

III. část:

jazykové prostředky a jejich funkce

- Spisovný jazyk – vyjadřuje formální a vážný ráz básni
- Archaismy: „chvost“, „hoře“ – slouží k navození básnické atmosféry
- Historismus: „citer“ – také slouží k navození básnické atmosféry a zároveň zdůrazňuje retrospektivnost díla
- Citově zabarvené slovo: „naplakal“ – propojuje autorovy emoce s básní

tropy a figury a jejich funkce

Tropy:

- **Přirovnání**: „kouř nebes jako zed“, „třpytí se jak velký paví chvost“, „rozladěn jak struny starých citer“ – přirovnání ve výjtku doplňují ráz a originalitu básně, spojují více smyslových vjemů dohromady
- **Personifikace**: „já, koráb z mlhovin...“ – pomocí těchto personifikací se autor připodobňuje ke korábu
- **Epiteton**: „sluneční lišejník“ – autorovy originální epitety dokreslují celkovou atmosféru díla

Figury:

- **Řečnická otázka**: „zdalepak v noci spí pod jejich mdlými krovy ohniví letouni, jimž patří budoucnost?“ – pomocí řečnické otázky vytváří autor tojemnou atmosféru, vyjadřuje svou nejistotu a nervozitu ohledně budoucnosti
- **Anafora**: „já,...já,“ – opakováním zájmena „já“ autor dramatizuje vyznění básně + **Epizeuxis**
- **Eufemismus**: „Oh, kéž mi praskne kýl! Kéž sletím do moře!“ – těmito eufemismy autor vyjádřil svou touhu ukončit svůj život

literárněhistorický kontext

kontext autorovy tvorby

- Jean Artur Rimbaud byl francouzským dekadentním básníkem žijícím mezi lety 1854 – 1891.
- V dětství Rimbaud utíkal z domova a se svým přítelem Verlainem se toulal Belgií a Londýnem, později působil jako koloniální voják nebo africký obchodník se zbraněmi. Cestoval po světě a nakonec zemřel v Marseille kvůli zhoubnému nádoru v noze a Syfilis.
- Jeho život by se dal označit za bohémský, nebál se nadměrného užívání alkoholu a jiných drog, nezávazného sexu a jeho život se vymykal veškerým představám „normálního“ života té doby.
- Rimbaud je řazen mezi prokleté básníky, tak bývají nazýváni francouzští nekomfortní básníci, kteří ve svých dílech hledají krásu v ošklivosti, zmiňují tabuizovaná témata, drogy, sex, zločinnost a pohrdají společností. Do této skupiny patří i Paul Verlaine a Charles Baudelaire.
- Tvořil symbolistická díla
- Mezi jeho další významná díla patří básnická sbírka *Pobyt v pekle*, kterou ale následně Rimbaud zničil, nebo až posmrtně vydaná sbírka básní v próze *Iluminace*

literární/obecně kulturní kontext

- V druhé polovině 19. století se prohlubují sociální rozdíly a společnost se diferenciuje, kvůli průmyslové revoluci, špatným pracovním podmínkám, dětské práci, nerovnosti žen a mužů a dále sociálním problémům se mění vazby jak rodové, tak morální, společnost inklinuje k levicovým a anarchistickým idejím a mladší generace se vymezuje proti té starší
- Boří se i hodnotový systém společnosti, a to kvůli novým vědeckým objevům (Albert Einstein) a filozofickým idejím (Friedrich Nietzsche – *Tak pravil Zarathustra*, Arthur Schopenhauer – *Svět jako vůle a představa*)
- V umění vzniká mnoho nových uměleckých směrů (symbolismus, impresionismus, secese, expresionismus, kubismus...)
- U některých autorů stále přetrvávají romantické a realistické tendence

- V této době tvoří i autoři jako byl Paul Verlaine (*Saturské básně*), Charles Baudelaire (*Květy zla*) a Stephan Mallarmé (*Faunovo odpoledne*)
- Dále mezi představitele dekadence patřili Edgar Allan Poe (*Havran, Jáma a kyvadlo*), Oscar Wilde (*Obraz Doriana Graye*) a Walt Whitman (*Stébla trávy*), dekadence (úpadek) je označení pro životní pocit umělců zejména 19. století, kteří byli znechuceni společností a vyznačuje se zejména pesimismem, morbiditou, erotickou přesyceností, mysticismem, bohémstvím a nevázaným sexem

hodnocení (zdůvodněný názor)

Z Opilého korábu je cítit beznaděj a ponurost. Kontrast mezi poklidnou plavbou v úvodu a touhou po smrti v závěru na mne udělal obrovský dojem. Pomocí jazykových prostředků, tropů a figur, kterých autor v textu hojně využívá, působí báseň na všechny smysly čtenáře. Právě proto jsem se po celou dobu čtení básně cítila, jako bych sama byla korábem zmítaným mořským příbojem. Životní osud a pocit A. Rimbauda je jistě zajímavý a chtěla bych vyzdvihnout, s jakým citem jej zachytil v básni Opilý koráb. Autorovi podařilo ve mně vyvolat empatii až lítost.

Je pozoruhodné, že i přes rozdílný přístup k tvorbě mezi E. A. Poe a A. Rimbaudem, jsou obě jejich nejznámější básnické skladby Havran a Opilý koráb skvělé a literárními kritiky i společností oceňované a uznávané.